ARREST VAN HET HOF
13 maart 1985 *

In de gevoegde zaken 296 en 318/82,

Koninkrijk der Nederlanden, vertegenwoordigd door A. Bos, assistent juridisch adviseur bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ter Nederlandse ambassade, Rue C.-M.-Spoo 5 (zaak 296/82),

en

Leeuwarder Papierwarenfabriek BV, te Leeuwarden, vertegenwoordigd door B.H. ter Kuile en L.H. van Lennep, advocaten te 's-Gravenhage, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ten kantore van J. Loesch, advocaat aldaar, Rue Goethe 2 (zaak 318/82),

verzoekers,

tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur B. van der Esch als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij M. Beschel, lid van haar juridische dienst, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verweerster,

in zaak 318/82 ondersteund door:

— **H.A. Hofmans v.o.f.**, te Rotterdam,
— **Schiecarton BV**, te Schiedam,
— **Cartonnagefabriek Bakker & Stoffels BV**, te Wormerveer,
— **Industriële Drukkerij Chromos BV**, te Krommenie,
— **Acket Vouwdozen BV**, te Oss,
— **BV Imca Cartonnages**, te Hoogerheid,
— **Cartonnagefabriek D. Miedema BV**, te Utrecht,
— **Hubregtse BV**, te Almelo,
— **Targa BV**, te 's-Hertogenbosch,
— **4P Drukkerij Reclame BV**, te Rotterdam,

* Procestaal: Nederlands.

allen vertegenwoordigd door T.R. Ottervanger, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ten kantore van E. Arendt, advocaat aldaar, Rue Philippe-II 34 B,

interveniënten,

betreffende een beroep tot nietigverklaring van beschikking nr. 82/653 van de Commissie van 22 juli 1982 inzake een steunmaatregel van de Nederlandse regering ten gunste van een kartonverwerkende onderneming (PB 1982, L 277, blz. 15),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: Mackenzie Stuart, president, G. Bosco, O. Due en C. Kakouris, kamerpresidenten, P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling K. Bahlmann en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

*

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij verzoekschriften neergelegd ter griffier van het Hof op 23 november respectievelijk 14 december 1982, hebben het Koninkrijk der Nederlanden (zaak 296/82) en de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Leeuwarder Papierwarenfabriek BV (zaak 318/82) krachtens artikel 173 EEG-Verdrag beroep ingesteld tot nietigverklaring van beschikking nr. 82/653 van de Commissie van 22 juli 1982 inzake een steunmaatregel van de Nederlandse regering ten gunste van een kartonverwerkende onderneming (PB 1982, L 277, blz. 15).

* gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 16 januari 1985,

2 De in de beschikking bedoelde begunstigde onderneming, Leeuwarder Papierwarenfabriek BV(hierna: LPF), gevestigd te Leeuwarden, vervaardigt vouwkartonnages en flexibele verpakkingen. In 1968 werd haar rechtsvoorgangster, de naamloze vennootschap Leeuwarder Papierwarenfabriek NV (hierna: de LPF-oud) overgenomen door Papierfabrieken Van Gelder Zonen NV In het begin van de jaren zeventig gingen de resultaten van de LPF-oud zienderogen achteruit door financiële moeilijkheden bij de moedermaatschappij. Na een reorganisatie in 1977 verbeterde evenwel de positie van de onderneming en in 1979 en 1980 maakte zij winst.

3 In 1980 verslechterde de positie van LPF-oud opnieuw, met name wegens de moeilijkheden bij de moedermaatschappij Van Gelder. Onder deze omstandigheden benaderde LPF-oud de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij NV (hierna: NOM), die zich bereid verklaarde in het kapitaal van LPF deel te nemen, mits de onderneming werd losgemaakt uit het Van Gelder-concern. De NOM, een openbare instelling waarvan de aandelen in handen zijn van de Nederlandse staat, heeft ten doel de sociaal-economische structuur in de noordelijke provincies van Nederland te verbeteren onder meer via deelnemingen in het risicodragend vermogen van ondernemingen. De daartoe benodigde financiële middelen worden met garantie van de Staat opgenomen op de kapitaalmarkt en de aanwending ervan is onderworpen aan goedkeuring van de overheid.

4 De deelneming van de NOM werd, met goedkeuring van de minister van Economische zaken, gerealiseerd door de oprichting per 8 september 1980 van een nieuwe vennootschap, de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Leeuwarder Papierwarenfabriek BV (LPF); in het geplaatst en gestort kapitaal hiervan groot HFL 12 miljoen namen Van Gelder en de NOM ieder voor de helft deel. De onderneming werd door de nieuwe vennootschap van Van Gelder gekocht voor een bedrag van HFL 9,4 miljoen. Tevens werd een begin gemaakt met een herstructurering van de onderneming, die zich sedert 1979 vooral had toegelegd op de vervaardiging van hoogwaardige (gespecialiseerde) produkten, hetgeen leidde tot een vermindering van haar produktiecapaciteit en van haar marktaandeel in de omzet van zowel vouwkartons als flexibele verpakkingen.

5 Op verzoek van de Commissie verstrekte de Nederlandse regering haar op 5 december 1980 bepaalde inlichtingen omtrent bovenbedoelde deelneming, waarbij zij stelde, dat er haars inziens geen sprake was van een steunmaatregel in de zin van artikel 92 lid 1, EEG-Verdrag. De Commissie kon zich hiermee echter niet verenigen en besloot de procedure van artikel 93, lid 2, EEG-Verdrag in te leiden, die eindigde met de vaststelling van de thans bestreden beschikking.

6 Volgens artikel 1 van deze beschikking welke bij brief van 20 september 1982 ter kennis van de Nederlandse regering is gebracht, is „de steunmaatregel ten gunste van een onderneming in de sector kartonverwerking van de Nederlandse regering die de Commissie daarvan bij telex van 5 december 1980 in kennis heeft gesteld, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 92 van het EEG-Verdrag." Artikel 2 bepaalt: „Het Koninkrijk der Nederlanden moet de Commissie binnen drie maanden na kennisgeving van deze beschikking mededelen welke maatregelen het heeft genomen om te voorkomen dat de verleende steun in de toekomst concurrentievervalsende gevolgen blijft sorteren, met name ten aanzien van ondernemingen uit andere Lid-Staten."

7 Ter motivering van haar beschikking voert de Commissie in de considerans aan dat in de loop van de na haar interventie bij de Nederlandse regering ingeleide procedure „de regeringen van twee Lid-Staten [...] de Commissie hebben doen weten dat zij haar bezorgdheid ten aanzien van de ongunstige beïnvloeding van de mededinging binnen de Gemeenschap door de Nederlandse steunmaatregel deelden" (vijfde overweging), en dat de door twee beroepsorganisaties in de betrokken sector ingediende klachten daarenboven „concurrentiedistorsies als gevolg van de interventie van de Nederlandse regering aan het licht brengen" (zesde overweging). In de zevende overweging wordt verklaard, dat de betrokken steunmaatregel „in het onderhavige geval het handelsverkeer tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden en de mededinging in de zin van artikel 92, lid 1, van het EEG-Verdrag vervalst of dreigt te vervalsen door de betrokken onderneming of haar produktie te begunstigen."

8 De considerans van de beschikking vervolgt met de verklaring „dat het verbod van steunmaatregelen in artikel 92, lid 1, van het EEG-Verdrag kan gelden voor inbreng in kapitaal door de centrale staat zowel als door territoriale lichamen of andere openbare instanties die vallen onder het gezag van de staat" (achtste overweging). Toegespitst op het onderhavige geval wordt dan in de negende overweging uiteengezet dat „de financiële structuur van de onderneming, die dringend moest overgaan tot vervangingsinvesteringen en de overcapaciteit in de sector kartonverwerking hindernissen opleverden die het weinig waarschijnlijk maakten dat de onderneming de voor haar overleven onontbeerlijke bedragen op de particuliere kapitaalmarkt zou kunnen verkrijgen", en dat „de situatie op de betrokken markt redelijkerwijze niet de hoop wettigt dat een onderneming die dringend tot ingrijpende herstructurering moet overgaan een voldoende cash-flow kan creëren om de nodig geworden vervangingsinvesteringen te financieren, zelfs indien zij de geprojecteerde steun zou genieten" (tiende overweging).

9 Ten aanzien van de in artikel 92, lid 3 EEG-Verdrag voorziene afwijkingen zet de Commissie uiteen dat deze „de doelstellingen omschrijven die worden nagestreefd in het belang van de Gemeenschap en niet in dat van de begunstigde van de steunmaatregel alléén; dat deze afwijkingen strikt moeten worden geïnterpreteerd [...] en met name slechts van toepassing zijn in gevallen waarin de Commissie kan concluderen dat, zonder de steun het krachtenspel van de markt alléén van de begunstigde ondernemingen geen gedrag gedaan zou kunnen krijgen dat zou kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van één van de doelstellingen welke met deze afwijkingen zijn beoogd" (elfde overweging). Deze afwijkingsbepaling is in casu niet toegepast, omdat „de Nederlandse regering [...] geen enkele motivering heeft kunnen geven en de Commissie er geen heeft kunnen ontdekken op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat de betrokken steun voldoet aan de voorwaarden voor de toepassing van een van de afwijkingen in artikel 92, lid 3 van het EEG-Verdrag" (vijftiende overweging).

10 Van oordeel dat met de betrokken beschikking materiële en formele voorschriften van gemeenschapsrecht zijn geschonden hebben de Nederlandse regering en LPF de onderhavige beroepen tot nietigverklaring ingesteld.

11 Bij beschikking van 18 mei 1983 zijn de vennootschappen H.A. Hofmans v.o.f., te Rotterdam, Schiecarton BV, te Schiedam, Cartonnagefabriek Bakker & Stoffels BV, te Wormerveer, Industriële Drukkerij Chromos BV, te Krommenie, Acket Vouwdozen BV, te Oss, BV Imca Cartonnages, te Hoogerheide, Cartonnagefabriek D. Miedema BV, te Utrecht, Hubregtse BV, te Almelo, Targa BV, te 's-Hertogenbosch, en 4P Drukkerij Reclame BV, te Rotterdam, krachtens artikel 93 van het Reglement voor de procesvoering toegelaten tot tussenkomst in zaak 318/82 (Leeuwarder Papierwarenfabriek BV/Commissie) ter ondersteuning van de conclusies van de Commissie.

12 Bij beschikking van 4 juli 1984 zijn de zaken overeenkomstig artikel 43 van het Reglement voor de procesvoering gevoegd voor de behandeling en ter gelijktijdige berechting.

13 De ontvankelijkheid van de beroepen is door de Commissie niet betwist. Ofschoon uitsluitend gericht tot het Koninkrijk der Nederlanden, verzoeker in zaak 296/82, raakt de bestreden beschikking LPF, verzoekster in zaak 318/82, als begunstigde van de betrokken steunmaatregel rechtstreeks en individueel in de zin van artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag.

14 Naast verscheidene grieven met betrekking tot het verloop van de administratieve procedure die tot de vaststelling van de beschikking heeft geleid voeren verzoekers twee middelen aan tegen de bestreden beschikking. In de eerste plaats stellen zij dat de Commissie de deelneming van de NOM in het kapitaal van LPF ten onrechte heeft aangemerkt als staatssteun in de zin van artikel 92, lid 1, EEG-Verdrag en subsidiair dat zij ten onrechte geen van de afwijkingen van het derde lid van dit artikel toepasselijk heeft geacht. In de tweede plaats verwijten zij de Commissie, artikel 190 EEG-Verdrag te hebben geschonden door de beschikking onvoldoende met redenen te omkleden zowel met betrekking tot de vraag of voldaan is aan de criteria van artikel 92, lid 1, als met betrekking tot de weigering om het derde lid van dit artikel toe te passen. Als eerste dient het middel ontleend aan onvoldoende motivering te worden onderzocht.

Het middel ontleend aan onvoldoende motivering

15 Op dit punt stelt de Nederlandse regering, dat de Commissie heeft nagelaten de feiten en omstandigheden te vermelden op grond waarvan zij heeft geconcludeerd tot het bestaan van een steunmaatregel die onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt omdat zij het handelsverkeer ongunstig beïnvloedt en de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen. De considerans van de beschikking zou met name niets bevatten wat inzicht geeft in de situatie op de betrokken markt; daaruit zou juist blijken dat LPF een gezond bedrijf is met voldoende rendementsperspectieven. Onjuist zou voorts zijn het in de beschikking gestelde, dat de Nederlandse regering geen motivering heeft kunnen geven op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat de steun voldoet aan de voorwaarden voor toepassing van een van de afwijkingen van artikel 92, lid 3, EEG-Verdrag. Uit de beschikking zou evenmin blijken, op welke wijze, volgens welke criteria en binnen welke termijn moet worden voldaan aan de in artikel 2 van de beschikking neergelegde verplichting „te voorkomen dat de verleende steun in de toekomst concurrentievervalsende gevolgen blijft sorteren."

16 Harerzijds beroept LPF zich op onvoldoende motivering van de beschikking, in zoverre er niet uit blijkt dat de Commissie de nodige kennis van de markt bezit of kennis heeft van het produktassortiment en de toekomstperspectieven van LPF. Met name zou het onjuist zijn om de beweerde overcapaciteit in de sector in verband te brengen met de overlevingskansen van LPF; uit haar cash-flowcijfers zou integendeel blijken, dat het een gezond bedrijf met toekomst is.

17 De Commissie daarentegen houdt staande, dat de motivering van de beschikking voldoet aan de vereisten van artikel 190 EEG-Verdrag. Voor wat artikel 92, lid 1, EEG-Verdrag betreft, zou de redengeving uitgaan van de principiële vaststelling, dat staatsdeelnemingen in welke vorm ook een steunmaatregel kunnen zijn waarna wordt ingegaan op de factoren die LPF's kredietwaardigheid bepaalden, namelijk haar financiële structuur, de dringende noodzaak van vervangingsinvesteringen en de overcapaciteit in de betrokken sector. Uit dit onderzoek zou blijken, dat de overheidsdeelneming in het onderhavige geval tot stand is gekomen onder omstandigheden die voor een naar marktcriteria te werk gaande particuliere investeerder onaanvaardbaar zouden zijn. Voor wat artikel 92, lid 3, betreft, zou in de considerans van de beschikking zijn aangeduid, dat het op de weg ligt van de Lid-Staat die steun wil verlenen, om het bestaan aan te tonen van omstandigheden die de slotsom rechtvaardigen dat die steun positieve effecten heeft op de gemeenschappelijke markt.

18 Voorts wijst de Commissie op de noodzaak om de vereisten van artikel 190 EEG-Verdrag te verzoenen met de in artikel 214 neergelegde verplichting tot geheimhouding ten aanzien van de concrete situatie van de betrokken ondernemingen en sectoren. De betekenis van artikel 2 van de beschikking tenslotte zou duidelijk blijken uit de bewoordingen ervan: het verplicht de Nederlandse Staat, zij het met een zekere beoordelingsvrijheid bij de keuze van de juiste middelen, om de nadelige gevolgen ongedaan te maken die voor concurrerende ondernemingen voortvloeien uit het door de betrokken steunmaatregel kunstmatig versterkte industriële prestatievermogen van LPF.

19 Er zij aan herinnerd, dat volgens 's Hofs vaste rechtspraak de redengeving van een bezwarend besluit het Hof in staat moet stellen tot het uitoefenen van zijn rechtmatigheidscontrole, en de betrokkene de nodige gegevens moet verschaffen om uit te maken of het besluit gegrond is of niet. De aan de redengeving te stellen eisen moeten worden beoordeeld naar gelang van de omstandigheden van het geval, waarbij met name in aanmerking zijn te nemen de inhoud van de handeling, de aard van de redengeving en het mogelijk belang dat de adressaten of andere personen die rechtstreeks en individueel door de handeling worden geraakt in de zin van artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag, bij een verklaring kunnen hebben.

20 Wat nu de vraag betreft of er sprake is van staatssteun in de zin van artikel 92, lid 1, EEG-Verdrag, zo blijkt uit de considerans van de beschikking, dat de Commissie ervan uitgaat, dat het verbod van dergelijke steunmaatregelen eveneens kan

gelden voor de inbreng in kapitaal door openbare instanties die onder het gezag van de staat vallen (achtste overweging). In het onderhavige geval werd het steunkarakter van de betrokken deelneming bepaald door het ontbreken van financieringsmogelijkheden op de particuliere kapitaalmarkt, en wel op grond van drie factoren, te weten de financiële structuur van de onderneming, de dringende noodzaak van vervangingsinvesteringen en de overcapaciteit in de sector kartonverwerking. Deze factoren maakten het naar het oordeel van de Commissie weinig waarschijnlijk, dat de onderneming de voor haar overleven onontbeerlijke bedragen op de particuliere kapitaalmarkt zou kunnen verkrijgen (negende overweging).

21 Deze redengeving voldoet aan de vereisten van artikel 190 EEG-Verdrag, doordat zij het Hof in staat stelt tot het uitoefenen van zijn controle en de belanghebbenden de gelegenheid biedt om hun standpunt met betrekking tot de juistheid en de relevantie van de gestelde feiten en omstandigheden behoorlijk kenbaar te maken.

22 Daarentegen bevat de beschikking geen enkele redengeving met betrekking tot de beoordeling van de overige in artikel 92, lid 1, EEG-Verdrag genoemde criteria, te weten de vaststelling dat de betrokken steunmaatregel het handelsverkeer tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloedt, en dat zij de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde produkties.

23 Immers, na de verwijzing naar de door de regeringen van twee Lid-Staten en twee beroepsorganisaties in de betrokken sector tot uitdrukking gebrachte bezorgdheid omtrent mogelijke concurrentiedistorsies als gevolg van de interventie van de Nederlandse regering (vijfde en zesde overweging), beperkt de considerans van de beschikking zich ertoe, eenvoudig de tekst van artikel 92, lid 1, EEG-Verdrag te herhalen, zonder nadere feitelijke toelichting (zevende overweging).

24 Ook al kan in sommige gevallen reeds uit de omstandigheden waaronder de steun werd verleend, duidelijk zijn dat die steun het handelsverkeer tussen Lid-Staten ongunstig zal beïnvloeden en de mededinging zal vervalsen of dreigen te vervalsen, van de Commissie mag toch minstens worden verwacht dat zij die omstandigheden in de motivering van haar beschikking uiteenzet. In het onderhavige geval heeft zij dit verzuimd, want de bestreden beschikking zegt niets over de situatie op de betrokken markt, het marktaandeel van LPF, het handelsverkeer in de betrokken produkten tussen de Lid-Staten en de uitvoer van de onderneming.

25 Daarbij komt, dat ook de redengeving met betrekking tot de niet-toepasselijkheid van de afwijkingen van artikel 92, lid 3, EEG-Verdrag ontoereikend is. Dienaangaande wordt in de considerans gesteld, dat niet is aangetoond dat aan de voorwaarden voor toepassing van een van deze afwijkingen is voldaan (vijftiende overweging). Deze stelling is weliswaar afdoende gefundeerd voor de onder a) en b) van bedoeld artikellid genoemde afwijkingen (zestiende en zeventiende overweging), doch niet voor die welke onder c) is genoemd; ten aanzien hiervan blijkt uit de considerans van de beschikking niet, dat de Commissie alle wezenlijke elementen — feitelijke en rechtens — heeft onderzocht die, zo zij in aanmerking waren genomen eventueel tot toepassing van die afwijking hadden kunnen leiden.

26 De bestreden beschikking beperkt zich immers tot de vermelding, dat „de Nederlandse steunmaatregel niet de kenmerken vertoont die nodig zijn om bij te dragen tot de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid als in deze bepaling bedoeld" (zestiende overweging in fine), dat „de ontwikkeling in de sector kartonverwerking leidt tot de conclusie dat de handhaving van produktiecapaciteit via staatssteun in het gemeenschappelijk belang niet wenselijk lijkt", en dat „de vooruitzichten voor de ontwikkeling in de sector kartonverwerking bovendien niet de conclusie wettigen dat de voorgenomen steunmaatregel de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt niet zodanig zou veranderen dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad" (achttiende overweging). Uit de beschikking blijkt evenwel nergens, dat de Commissie rekening heeft gehouden met het wezenlijke feit — dat mogelijk tot een andere beoordeling had kunnen leiden —, dat de betrokken steun gepaard ging met een herstructurering van de begunstigde onderneming, die zich was gaan toeleggen op de vervaardiging van hoogwaardige produkten, waardoor haar produktiecapaciteit en haar marktaandeel verminderde.

27 Anders dan de Commissie betoogt, laten de geconstateerde motiveringsgebreken zich niet rechtvaardigen met een beroep op de door artikel 214 EEG-Verdrag opgelegde geheimhoudingsplicht, in casu met name ten aanzien van het zakengeheim van de betrokken onderneming. Daargelaten dat sommige van de relevante gegevens, met name die welke betrekking hebben op de structuur van de markt, kennelijk niet van zo vertrouwelijke aard zijn, dat zij onder de geheimhoudingsplicht kunnen vallen, mag die verplichting niet zo ruim worden opgevat, dat het motiveringsvereiste van zijn wezenlijke inhoud zou worden ontdaan, ten detrimente van het recht op verweer van de Lid-Staten en de betrokken ondernemingen.

28 Bovendien nu het gaat om een individuele beschikking waarbij de bekendmaking in het Publikatieblad van de Gemeenschap overeenkomstig artikel 191 EEG-Verdrag geen vereiste voor inwerkingtreding is, had de Commissie de gegevens die haars inziens onder het zakengeheim vielen, uit de bekendmaking kunnen weglaten, zoals in artikel 21, lid 2, van verordening nr. 17 van 6 februari 1962 (PB 1962, blz. 204) is voorzien met betrekking tot krachtens de artikelen 85 en 86 EEG-Verdrag gegeven beschikkingen.

29 Voor de Commissie bestond in casu te meer reden om haar beschikking te motiveren, nu artikel 2 ervan het Koninkrijk der Nederlanden verplicht tot het nemen van maatregelen „om te voorkomen dat de verleende steun in de toekomst concurrentievervalsende gevolgen blijft sorteren met name ten aanzien van ondernemingen uit andere Lid-Staten", en de inhoud en de strekking van deze verplichting moeten worden bepaald aan de hand van de elementen, feitelijke en rechtens, op grond waarvan de Commissie het bestaan van die gevolgen heeft aangenomen. Zo daarenboven de Commissie de aangehaalde formulering juist heeft gekozen om de Nederlandse regering een zekere mate van beslissingsvrijheid te laten ten aanzien van de wijze van beëindiging van de vastgestelde inbreuk, had zij de nodige aanwijzingen moeten geven waaruit de Nederlandse regering kon afleiden, welke maatregelen in aanmerking kwamen.

30 Om al deze redenen moet worden vastgesteld, dat de bestreden beschikking niet voldoet aan het motiveringsvereiste van artikel 190 EEG-Verdrag. Zij dient derhalve te worden nietigverklaard wegens schending van wezenlijke vormvoorschriften, zonder dat de overige door verzoekers aangevoerde middelen behoeven te worden onderzocht.

Kosten

31 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen, voor zover zulks is gevorderd. Indien evenwel meer partijen in het ongelijk zijn gesteld, bepaalt het Hof het door ieder van haar te dragen deel van de kosten.

32 Aangezien de Comissie en interveniënten in het ongelijk zijn gesteld, dienen zij in de kosten te worden verwezen. De Commissie zal de kosten in zaak 296/82 dragen, terwijl de kosten in zaak 318/82 hoofdelijk door de Commissie en interveniënten zullen worden gedragen.

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende:

1) **Verklaart nietig beschikking nr. 82/653 van de Commissie van 22 juli 1982 inzake een steunmaatregel van de Nederlandse regering ten gunste van een kartonverwerkende onderneming (PB 1982 L 277, blz. 15).**

2) **Verwijst de Commissie en interveniënten in de kosten. De Commissie zal de kosten in zaak 296/82 dragen terwijl de kosten in zaak 318/82 hoofdelijk door de Commissie en interveniënten zullen worden gedragen.**

Mackenzie Stuart Bosco Due Kakouris

Pescatore Koopmans Everling Bahlmann Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 13 maart 1985.

De griffier

P. Heim

De president

A. J. Mackenzie Stuart